

**ПРЕВЕНЦИЈА ЗЛОУПОТРЕБЕ ПСИХО
АКТИВНИХ СУПСТАНЦИ У ШКОЛАМА-
ИЗАЗОВ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ, РОДИТЕЉЕ,
ПОРОДИЦУ, ШКОЛСТВО, ЗДРАВСТВО,
СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ ИТД.**

Милка Калаба, самостални саветник,
Министарство за рад, запошљавање, борачка и
социјална питања

Породични закон

- Породичним законом уређују се брак и односи у браку, односи у ванбрачној заједници, односи детета и родитеља, права и обавезе родитеља, усвојење, хранитељство, старатељство, издржавање, имовински односи у породици, заштита од насиља у породици, поступци у вези са породичним односима и лично име.
- Породичним законом је регулисана садржина и обим родитељског права

Права и дужности родитеља

- Родитељско право је изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета.
- Родитељи имају право и дужност да се старају о детету.
- Старање о детету обухвата: чување, подизање, васпитавање, образовање, заступање, издржавање, управљање и располагање имовином детета.
- Родитељи имају право да добију сва обавештења о детету од образовних и здравствених установа

Чување и подизање детета

- Родитељи имају право и дужност да чувају и подижу дете тако што ће се они лично старати о његовом животу и здрављу.
- Родитељи не смеју подвргавати дете понижавајућим поступцима и казнама које вређају људско достојанство детета и дужни су да штите дете од таквих поступака других лица.
- Родитељи не смеју остављати без надзора дете предшколског узраста.
- Родитељи могу привремено поверити дете другом лицу само ако то лице испуњава услове за старатеља.

Васпитавање детета

- Родитељи имају право и дужност да са дететом развијају однос заснован на љубави, поверењу и узајамном поштовању, те да дете усмеравају ка усвајању и поштовању вредности емоционалног, етичког и националног идентитета своје породице и друштва.

Образовање детета

- Родитељи имају дужност да обезбеде основно школовање детету, а о даљем образовању детета дужни су да се старају према својим могућностима
- Родитељи имају право да обезбеде образовање које је у складу са њиховим верским и етичким уверењима

Заступање детета

- Родитељи имају право и дужност да заступају дете у свим правним пословима и у свим поступцима изван граница пословне и процесне способности детета (законско заступање)
- Родитељи имају право и дужност да заступају дете у свим правним пословима и у свим поступцима изван граница пословне и процесне способности детета, осим ако није другачије одређено законом (вољно заступање)
- Родитељи имају право да предузимају правне послове којима управљају и располажу приходом који је стекло дете млађе од 15 година

Изддржавање детета, управљање и располагање ИМОВИНОМ детета

- Родитељи имају право и дужност да издржавају дете под условима одређеним овим законом
- Родитељи имају право и дужност да управљају и располагају имовином детета под условима одређеним овим законом

Вршење родитељског права

- Заједничко вршење родитељског права
- Споразум о заједничком вршењу родитељског права обухвата споразум родитеља о поверавању заједничког детета једном родитељу, споразум о издржавању детета од стране другог родитеља и начину одржавања личних односа са родитељем са којим не живи
- Самостално вршење родитељског права

Зашто деца и млади почну да користе психоактивне супстанце ?

Узроци: породични, лични, друштвени

- Недовољан и неадекватан контакт са родитељима и породицом, недостатак контроле и подршке, стрес, отуђеност, неразумевање развојих проблема детета, проблематична породична ситуација (насиље, свађе, алкохолизам, болест), сиромаштво, не разумевање и непоштовање дечијих права и дечијег избора
- Неструктурирано слободно време, досада, депресија, неприхваћеност од стране вршњака, насиље, очекивање вршњачке групе, доказивање у вршњачкој групи,
- материјални положај, доступност, прилика

Последице злоупотребе психоактивних супстанци

Последице за дете:

- напуштање образовног процеса,
- физичко и психичко пропадање здравља
- смрт

Последице за породицу:

- Физичко и психичко пропадање здравља
- Материјално пропадање
- Разарање породице

Понашање деце која не користе психоактивне супстанце

- Проводе више времена са родитељима и породицом, постављају се јасне границе и правила понашања у породици, слушање, разумевање, поштовање личности и права детета, развијање одговорности, структурирано слободно време, адекватна контрола и подршка, могућност избора, више времена у школи
- Бављење спортским активностима, плесом, музиком другим врстама уметности

Понашање родитеља чија деца не користе психоактивне супстанце

- Брижно и одговорно понашање, чврсте и позитивне породичне везе, пружање структуре и вођење, однос дете-родитељ заснован на поверењу и љубави, уважавање детета као личности, редовна и отворена комуникација родитеља и детета о ризичним понашањима укључујући и конзумацију дрога и њихове последице, адекватан надзор над активностима детета укључујући и сазнања о њиховом друштвеном животу, јасна правила понашања која се доследно спроводе у оквиру породице, оснаживање детета, пажљиво слушање и подршка, пружање избора,

Обавезе органа старатељства и помоћи породици у кризи прописане Породичним законом

- Саветодавни рад
- Превентивни надзор
- Корективни надзор
- Сарадња са другим системима и установама

Обавезе органа старатељства прописане Законом о социјалној заштити

Материјална помоћ,

Новчана помоћ,

Услуге смештаја

Услуге дневног боравка

Обавезе органа старатељства прописане Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица

- Процена и аранжирање приступа услугама за кривично неодговорну децу
- Процена, налаз и мишљење о малолетнику за потребе тужилачког или судског поступка
- Реализација изреченог васпитног налога или васпитне мере у отвореној заштити
- Реализација васпитне мере упућивања у васпитну установу

Порука

- Сва се понашања уче па и понашање зависника, понудимо им алтернативу